

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ З СПЕЦІАЛЬНОСТІ
“ЕНДОКРИНОЛОГІЯ”

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ендокринна система людського організму в нормі і патологія

Міждисциплінарні зв'язки: біологія, гістологія, нормальна фізіологія, патологічна анатомія, внутрішні хвороби, нервові хвороби, очні хвороби, акушерство та гінекологія, терапія, генетика, педіатрія, біохімія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

- 1. Організація ендокринної служби на Україні. Теоретичні основи ендокринології і методи дослідження функції ендокринних залоз.**
- 2. Захворювання гіпоталамо-гіпофізарної системи.**
- 3. Захворювання наднирникових залоз.**
- 4. Захворювання острівцевого апарату підшлункової залози.**
- 5. Захворювання щитоподібної та прищитоподібних залоз.**
- 6. Захворювання статевих залоз.**
- 7. Поліендокринопатії. Множинні неоплазії.**

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Ендокринологія – це наука, що вивчає розвиток, будову і функції залоз внутрішньої секреції, біосинтез, механізм дії і обмін гормонів в організмі, секрецію цих гормонів в нормі і при порушенні функції ендокринних залоз, а також ендокринні захворювання, які при цьому виникають.

Таким чином, ендокринологія є комплексною наукою, яка включає морфологію, фізіологію і патофізіологію, хімію, біохімію, імунохімію гормонів, генетику і імуногенетику, молекулярну біологію, отримання гормонів и їх аналогів і застосування їх не лише при ендокринних, але і при інших захворюваннях. В теперішній час практично немає клінічних дисциплін, які б не використовували прямо чи побічно дані, отримані в області ендокринології.

Метою вивчення ендокринології є створення у аспіранта цілісного уявлення про ендокринну систему, вивчити етіологію, патогенез, клінічні ознаки захворювань, методи діагностики, диференційної діагностики, їх профілактику та лікування.

Аспірант за час навчання на кафедрі ендокринології повинні одержати такий рівень знань, який дозволив би їм:

- ставити діагноз найважливіших ендокринних хвороб;
- опиратися в діагностиці не тільки на клінічні ознаки хвороби, а також на результати лабораторних і інструментальних методів досліджень, які забезпечують максимально точну інформацію про стан хворого, його органів, систем /особливо в умовах, які вимагають невідкладної допомоги/;

- надати кваліфіковану невідкладну допомогу при різних ситуаціях, які загрожують життю: діабетичному кетоацидозі, діабетичній кетоацидотичній і гіпоглікемічній комах; аддісонічному та тиреотоксичному кризах.

- лікувати найбільш поширені хвороби ендокринної системи, вести диспансерне спостереження за хворими.

Аспіранти повинні:

знати: - етіологію, патогенез, класифікацію ендокринних захворювань;

- клініко-лабораторні методи діагностики ендокринних захворювань;

- основи і принципи реанімації при станах, які загрожують життю;

- фармакодинаміку гормональних та інших препаратів, які застосовуються для лікування ендокринних захворювань;

- основи раціонального харчування, режим роботи при різних ендокринопатіях;

- головні принципи профілактики ендокринних хвороб;

- реабілітацію і експертизу працездатності ендокринних хворих.

вміти: - володіти головними практичними навиками (методикою клінічного обстеження хворих - анамнез, вислуховування, перкусія, пальпація);

- трактувати лабораторні та інструментальні дослідження;

- призначити лікування хворому, розрахувати дозу інсуліну, корегувати метаболічні порушення;

- надавати кваліфіковану допомогу при різних станах, які загрожують життю людини: діабетичному кетоацидозі, кетоацидотичній, гіпоглікемічній комах, гострій наднирковій недостатності, тиреотоксичному кризі;

- виписувати рецепти на лікарські препарати.

мати поняття:

про норму та патологію, індивідуальну, вікову та статеву мінливість будови органів та систем організму людини.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 300 години 10 кредитів ЄКТС.

2. Інформацій обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1.

Історія розвитку ендокринології. Місце серед інших клінічних дисциплін.

Епідеміологія та статистика ендокринних захворювань.

Медико-соціальна експертиза.

Модуль 2.

Гормони. Класифікація. Регуляція секреції.

Клатинні механізми дії гормонів. Рецептори гормонів.

Методи визначення гормонів.

Дифузна ендокринна система. Визначення поняття.

Модуль 3.

. Хвороба Іценка-Кушинга. Етіологія і патогенез. Клініка. Класифікація. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.

Ожиріння. Клініка. Класифікація. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Профілактика. Метаболічний синдром.

Модуль 4.

Хронічна недостатність кори надниркових залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування. Гостра недостатність кори надниркових залоз. Лікування. Гіпопітуїтаризм. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика і диференційна діагностика. Лікування. Нецукровий діабет. Етіологія і патогенез. Клініка. Діагностика та диференційна діагностика.

Гормонально-активні пухлини надниркових залоз (Феохромоцитома. Гіперальдостеронізм.). Етіологія і патогенез. Клініка. Класифікація. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.

Модуль 5.

Цукровий діабет. Поширеність. Класифікація. Патогенез основних симптомів. Клініка. Методи лабораторної та інструментальної діагностики. Диференційна діагностика по синдромам (спрага і поліурія, гіперглікемія і глюкозурія). Цукровий діабет 2 типу, особливості перебігу.

Цукровий діабет 1 типу. Клініка. Діагностика. Особливості перебігу. Методи виявлення та діагностика різних форм цукрового діабету.

Діабетичні ангіопатії. Класифікація. Ретинопатія, нефропатія, діабетична ступня. Методи діагностики. Принципи лікування діабетичних ангіопатій. Диспансеризація і медико-соціальна експертиза при цукровому діабеті.

Лікування цукрового діабету 2 типу. Дієта. Таблетовані цукропонижаючі препарати. Механізм дії. Показання та протипоказання для їх призначення. Побічні дії.

Лікування цукрового діабету 1 типу. Інсулінотерапія. Види інсуліну. Показання для його призначення. Дієта при інсулінотерапії. Методика інсулінотерапії. Контроль ефективності лікування інсуліном. Синдром хронічного передозування інсуліну (Сомоджі). Поєднане застосування інсуліну і таблетованих цукропонижуючих препаратів.

Коматозні стани при цукровому діабеті. Кетоацидоз. Патогенез кетоацидозу та кетоацидотичної коми. Клініка. Діагностика. Лікування. Гіпоглікемічні стани. Патогенез. Клініка. Діагностика. Диференційний діагноз і лікування гіпоглікемічної коми. Поняття про гіперосмолярну та молочнокислу кому.

Модуль 6.

Йододефіцитні стани. Клініка, діагностика, профілактика та лікування. Пухлини щитоподібної залози.

Гіпотиреоз. Класифікація. Клініка. Діагноз. Дані параклінічних методів обстеження. Диференційний діагноз. Лікування. Особливості лікування гіпотиреозу у хворих на ІХС.

Тиреоїдити. Класифікація. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Синдром тиреотоксикозу. Дифузний токсичний зоб. Класифікація. Клініка. Дані параклінічних методів обстеження. Диференційний діагноз.

Лікування дифузного токсичного зобу. Антитиреоїдні препарати, хірургічне лікування. Післяопераційні ускладнення. Тиреотоксична криза. Клініка. Діагностика. Лікування. Особливості перебігу захворювання і лікування у підлітків, вагітних, людей похилого віку. Захворювання прищитоподібних залоз. Гіперпаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка, клінічні форми гіперпаратиреозу. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування. Показання до оперативного лікування. Гіпопаратиреоз. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Клінічні форми. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.

Модуль 7.

Класифікація порушень функції репродуктивної системи ендокринного генезу. Етіологія. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика лікування.

Модуль 8.

Аутоімунні поліендокринні синдроми.

Множинні ендокринні неоплазії.

Апудоми.

1. Цукровий діабет I типу. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика.
2. Цукровий діабет II типу. Патогенез. Фактори ризику. Клініка.
3. Лікування цукрового діабету I типу. Дієтотерапія. Інсулінотерапія. Методи розрахунку дози інсуліну при вперше виявленому цукровому діабеті.
4. Особливості дієтотерапії при цукровому діабеті другого типу.
5. Цукропонижуючі препарати. Похідні сульфанілсечовини. Механізм дії. Побічні дії. Показання та протипоказання до призначення.
6. Інсулінотерапія при цукровому діабеті. Методи ефективності лікування.
7. Діабетичні мікро- та макроангіопатії. Класифікація. Клініка. Принципи лікування.
8. Діабетичний кетоацидоз. Діабетична кетоацидотична кома. Клініка. Діагностика. Лікування.
9. Гіпоглікемічна кома. Етіологія. Патологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
10. Хронічне передозування інсуліну та цукропонижуючих препаратів. Синдром Сомоджі. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
11. Дифузний токсичний зоб. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика.
12. Лікування дифузного токсичного зобу. Клінічна фармакологія антитиреоїдних препаратів. Тактика призначення.
13. Гіпотиреоз. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.
14. Аутоімунний тиреоїдит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
15. Підгострий тиреоїдит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
16. Дифузний нетоксичний зоб. Ендемічний зоб. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика.

17. Рак щитоподібної залози. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування.
18. Диференційна діагностика зобу. Тактика. Лікування.
19. Параклінічні методи оцінки функціонального стану щитоподібної залози.
20. Тиреотоксична криза. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
21. Хвороба Іценко-Кушинга. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.
22. Хвороба Аддісона. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
23. Гостра надниркова недостатність. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
24. Хронічна гіпоталамо-гіпофізарна недостатність. Синдром Шиена. Клінічні прояви парціальної недостатності тропних гормонів передньої долі гіпофізу.
25. Гіпопітуїтаризм. Клініко-лабораторна діагностика. Лікування.
26. Клімактеричний синдром. Патогенез. Клініка. Диференційна діагностика клімактеричної кардіопатії та ІХС.
27. Клімактеричний синдром. Лікування.
28. Ожиріння. Класифікація. Клінічні прояви гіпоталамічного ожиріння.
29. Аліментарно-конституційне ожиріння. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
30. Адрено-генітальний синдром. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.

ПИТАННЯ ДО ВСТУПУ ДО АСПРАНТУРИ З СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ЕНДОКРИНОЛОГІЯ”

1. Цукровий діабет II типу. Патогенез. Фактори ризику. Клініка. Діагностика.
2. Лікування дифузного токсичного зобу. Клінічна фармакологія антитиреоїдних препаратів, тактика призначення.
3. Хвороба Аддісона. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
4. Діабетичний кетоацидоз, кетоз. Етіологія. Клініка. Діагностика. Лікування.
5. Гіперпаратиреоз. Етіологія. Клініка. Діагностика. Лікування.
6. Пубертатний диспітуїтаризм. Етіологія. Клініка. Діагностика. Лікування.
7. Цукровий діабет I типу. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика.
8. Дифузний токсичний зоб. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика.
9. Хвороба Іценко-Кушинга. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.
10. Діабетична кетоацидотична кома. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
11. Дифузний нетоксичний та ендемічний зоб. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування.
12. Аліментарно-конституційне ожиріння. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
13. Цукровий діабет і вагітність. Тактика ведення хворих.
14. Аутоімунний тиреоїдит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
15. Нецукровий діабет. Етіологія. Клініка. Діагностика. Лікування.
16. Гіпоглікемічна кома. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
17. Параклінічні методи оцінки функціонального стану щитоподібної залози.

18. Клімактеричний синдром. Етіологія. Патогенез. Клініка. Диференційна діагностика клімактеричної кардіопатії та ІХС.
19. Цукровий діабет II типу. Лікування: дієта, цукорпонижуючі препарати, критерії компенсації.
20. Тиреотоксична криза. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
21. Адрено-генітальний синдром. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.
22. Хронічні ускладнення цукрового діабету. Класифікація. Клініка. Принципи лікування.
23. Рак щитоподібної залози. Клініка. Диференційна діагностика. Лікування.

24. Ожиріння. Класифікація. Клінічні прояви гіпоталамічного ожиріння.
25. Діабетична ступня. Класифікація. Клініка. Лікування.
26. Підгострий тиреоїдит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
27. Гіпопітуїтаризм. Клініко-лабораторна діагностика. Лікування.
28. Лікування цукрового діабету I типу. Дієтотерапія. Інсулінотерапія. Методи розрахунку дози інсуліну при вперше виявленому цукровому діабеті. Критерії ефективності лікування.
29. Гіпотиреоз. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.
30. Гостра надниркова недостатність. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
31. Цукровий діабет I типу. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика.
32. Дифузний токсичний зоб. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика.
33. Хвороба Іценко-Кушинга. Клініка. Діагностика. Диференційна діагностика. Лікування.
34. Цукровий діабет II типу. Патогенез. Фактори ризику. Клініка.
35. Лікування дифузного токсичного зобу. Клінічна фармакологія антитиреоїдних препаратів. Тактика призначення.
36. Хвороба Аддісона. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
37. Лікування цукрового діабету першого типу. Дієтотерапія. Інсулінотерапія. Методи розрахунку дози інсуліну при вперше виявленому цукровому діабеті.
38. Гіпотиреоз. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування.
39. Гостра надниркова недостатність. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
40. Особливості дієтотерапії при цукровому діабеті II типу.
41. Аутоімунний тиреоїдит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
42. Хронічна гіпоталамо-гіпофізарна недостатність. Синдром Шисна. Клінічні прояви парціальної і тотальної недостатності тропних гормонів передньої долі гіпофізу.
43. Цукорпонижуючі препарати. Похідні сульфанілсечовини. Механізм дії. Побічні дії. Показання та протипоказання до призначення.
44. Підгострий тиреоїдит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування.
45. Гіпопітуїтаризм. Клініко-лабораторна діагностика. Лікування.

] Рекомендована література

Базова

1. Ендокринологія: підручник (П.М. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.І. Комісаренко та ін.) За ред. професора П.М. Боднара, - Вид. 3, перероб. та доп. – Вінниця. Нова Книга, 2013. – 480с.
2. Эндокринология. Учебник: П.Н. Боднар, Г.П. Михальчишин, Ю.И. Комиссаренко и др. Под ред.: проф. П.Н. Боднара. – Винница. Нова Книга, 2015. – 496с.
3. Клиническая эндокринология: учебник // под. ред. В.Н. Хворостинки. – Х.: Факт, 2008. – 541с.
4. Endocrinology: Textbook (Ed. by prof. Petro M. Bodnar. – 2th ed. – Vinnytsia: Нова Книга, 2012. – 328 pp.
5. Ендокринологія: навч. посіб. для студ. вищ. мед. закладів / за ред. проф. П.М. Боднара. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 360с.

6. Волосовець О.П., Кривопусков С.П., Криворук І.М. та ін. Навчальний посібник з дитячої ендокринології. – Тернопіль, Укрмедкнига, 2004.- 496 с.
7. Дедов И.И., Мельниченко Г.А., Фадеев В.В. Эндокринология. Учебник. - М.: ГЭОТАР, 2007. – 432 с.
8. Єфімов А.С., Боднар П.М., Большова – Зубковська О.В. та ін. Ендокринологія. Підручник. За ред.: А.С. Єфімова. – К.: Вища школа, 2004. – 494с.
9. Зелінський Б.О., Власенко М.В., Паламарчук А.В. Методичні рекомендації з клінічного обстеження хворих, написання і оформлення навчальної історії хвороби з ендокринології. – Вінниця. – 2003.- 36с.

Допоміжна

- Балаболкин М.И. Лечение сахарного диабета и его осложнений: учебное пособие. – П.: ОАО «Медицина», 2005. – 512с.
2. Власенко М.В., Паламарчук А.В. Протокол діагностики та лікування хворих із вузловою формою зоба. – Вінниця. –2003.- 71 с.
 3. Дедов И.И., Шестакова .Сахарный диабет.-М.: Медицина, 2003.-484с.
 4. Ефимов А.С. Диабетические ангиопатии 2-е издание -М.:Медицина, 1989 - 288 с.
 5. Зелинский Б.А. Аддисонова болезнь. - К.: Здоров'я. - 1988. - 448 с.
 6. Зелинский Б.А., Зелинская Н.Б. Гипотиреоз. – Винница: 1998. - 115 с.
 7. Николайчук Л.В., Ищук А.М. Несахарный диабет. -Киев.-1994. -64с.
 8. Рациональная фармакотерапия заболеваний эндокринной системы и нарушенной обмена веществ. Руководство для практикующих врачей. Под. ред.: И.И. Дедова, Г.А. Мельниченко. Москва, «Литтерра». 2006. – 1075с.
 9. Медична освіта у світі та в Україні. Навчальний посібник. Ю.В. Поляченко, В.Г. Передерій, О.П. Волосовець, В.Ф. Москаленко та ін. К.: Книга плюс, – 2005. – 384с.
 10. Basic & Clinical Endocrinology. Seventh edition. Edited by Francis S. Greenspan, David G. Gardner. – Mc Graw – Hill Companies, USA, 2004. – 976p.
 11. International Textbook of Diabetes Mellitus (Ed by R.A. DeFronzo, E. Ferrannini, H. Keen, P. Zimmet. John Wiley & Sons, Ltd. England, 2004. – Vol. 1 – 1100p., Vol. 2 – 1913p.
 12. Joslin's Diabetes Mellitus. Selected Chapters from the 14-th ed. Edited by C. Ronald Kahn, et al. Lippincott Williams & Wilkins, USA, 2006. – 328p.

15. Інформаційні ресурси

.. сайт кафедри (<http://www.vnmu.edu.ua>), бібліотеки (library.vsmu.edu.ua)